

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3995/2020
10.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Споменке Зарић и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Драган Чолић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Јован Радановић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 673/20 од 12.03.2020. године, на седници одржаној 10.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 673/20 од 12.03.2020. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 4704/2019 од 13.12.2019. године, ставом првим изреке, тужбени захтев је делимично усвојен. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа исплати износ од 200.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана 13.12.2019. године до коначне исплате, као и трошкове поступка у износу од 48.600,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности ове одлуке до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље је да јој се досуди на име нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа преко досуђеног износа од 200.000,00 динара до траженог укупног износа од 400.000,00 динара. Ставом четвртим изреке, одбијена је тужиља са предлогом да се туженој остави парнициони рок за извршење наведеног давања од дана пресуђења до дана достављања ове пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 673/20 од 12.03.2020. године, ставом првим изреке, жалба тужене је усвојена и првостепена пресуда преиначена у побијаном усвајајућем делу и делу којим је одлучено о трошковима спора, тако што је одбијен тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиљи на име нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа исплати износ од 200.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана 13.12.2019. до коначне исплате, као и трошкове поступка у износу од 48.600,00 са законском затезном каматом почев од дана извршности одлуке до исплате, па је обавезана тужиља да

туженој на име трошкова поступка исплати износ од 29.900,00 динара. Ставом другим изреке, обавезана је тужила да туженој на име трошкова жалбеног поступка исплати износ од 25.800,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужена је поднела одговор на ревизију.

Испитујући правилност побијане пресуде применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11 и 55/14), Врховни касациони суд је утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до неправилне примене неких од одредаба овог закона због чега нема ни битне повреде из члана 374. став 1. ЗПП на коју се ревизијом указује. Такође је неосновано указивање на битне повреде из члана 374. став 2. тачке 6, 8, 10, 11 ЗПП, јер у поступку није учињена ниједна од наведених битних повреда, а и у ревизији се не образлаже ни наводи у чему би се састојала повреда из цитираних тачака појединачно.

Према утврђеном чињеничном стању, тужена је као учесник у одређеним поступцима пред судом упућивала представке и дописе надлежним државним органима, критички се изјашњавајући о раду судова и тужилаштва и одређених појединаца, између осталих и тужиле као поступајућег судије у одређеним предметима. Високи савет судства је 28.02.2019. године Вишем суду у Новом Саду доставио допис, у коме прослеђује притужбу на рад тог суда у вези са предметом К 140/18 који је упутила овде тужена ББ, са налогом да се размотре наводи притужбе и да о основаности и предузетим мерама обавесте подносиоца притужбе, председника непосредно Вишег суда и Високи савет судства. Високом савету судства и Вишем суду у Новом Саду тужена је послала електронско писмо у коме је изложила своје виђење проблема у више поступака који се воде пред судовима, шта је предмет тих поступака и изнела критике на рад Вишег суда у Новом Саду и Вишег јавног тужилаштва у Новом Саду, те између осталог указује и на: „недовољну стручност и непоштену намеру Вишег јавног тужиоца ВВ, као и судије АА да чињенице и доказе заташкају у корист ГГ као што се то ради већ седам година“... „Учесник у овим намештаљкама су заменик Вишег јавног тужиоца ВВ као и судија АА које се труде да чињенице и доказе заташкају у корист ГГ ... намерно „муљају са датумима“ и пишу неистине у извештајима, да збуне остале учеснике у поступку“. На наведене притужбе и дописе изјаснили су се и дали одговор председник Вишег суда у Новом Саду и заменик Вишег јавног тужиоца ВВ, обраћајући се и туженој. Тужила је у својству судије Вишег суда у Новом Саду доставила председнику тог суда информације поводом притужбе и допуне притужбе тужене, као оштећене у предмету тог суда К 140/18, са детаљним навођењем радњи и тока поступка, након чега је председник суда доставио одговор туженој и изјашњење председнику Апелационог суда у Новом Саду. Наведена писмена и дописе, односно њихову садржину, тужила је доживела као омаловажавање и апсолутно потцењивање, јер јој је речима да она нешто муља у предмету, повређено достојанство.

Додатно је повредило то што су те речи читали одређени људи из Високог савета судства, председник Вишег суда у Новом Саду и заштитник грађана, а што су могли да их прочитају и запослени у суду. Већина запослених је познаје јер ради у суду дуги низ година, а пре избора у Виши суду у Новом Саду, обављала је дужи низ година функцију председника Кривичног одељења Основног суда у Новом Саду, као и заменика председника Основног суда у Новом Саду. Одлуком ВСС делегирана је у Виши суд у Новом Саду, Посебно одељење за сузбијање корупције, а након детаљне провере свих државних органа како њених личних, тако и професионалних особина. Све ово је за тужилу апсолутно недопустиво јер сматра да је посебна дужност грађана да поштују углед суда и да исказују поштовање према судијској професији. Тужилу сматра да је понижена, осећа се увређеном, што неко, без икаквог разлога, оцењује њен рад као „муљање“. Због навода и коришћених речи у притужбама, тужилу није доживела непријатности од стране колега и пријатеља и тим поводом јој се нико није лично обратио. Тужилу је навела да није добила извињење од тужене.

Врховни касациони суд налази да је, код овако утврђеног чињеничног стања, другостепени суд правилно преиначио првостепену пресуду у побијаном, усвајајућем делу, одбијањем тужбеног захтева тужилу, којим је тражила да суд тужену обавезе да јој накнади нематеријалну штету због повреде угледа и части у износу од 100.000,00 динара, са припадајућом каматом, сходно одредби члана 200. став 1. у вези члана 277. Закона о облигационим односима и са позивом на одговарајуће одредбе Устава Републике Србије.

По оцени Врховног касационог суда ревизијом тужилу се неосновано указује да је другостепена одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 56. Устава Републике Србије је прописано: да свако има право да сам или заједно с`другима упућује петиције и друге предлоге државним органима, организацијама којима су поверена јавна овлашћења, органима аутономне покрајине и органима јединица локалне самоуправе, и да од њих добије одговор када га тражи (став 1); да због упућивања петиција и предлога нико не може да трпи штетне последице (став 2); да нико не може да трпи штетне последице за ставове изнете у петицији или предлогу, осим ако је тиме учинио кривично дело (став 3). Одредбом члана 46. Устава утврђено је: да се јемчи слобода мишљења и изражавања, као и слобода да се говором, писањем, сликом или на други начин траже, примају и шире обавештења и идеје (став 1); да се слобода изражавања може законом ограничити ако је то неопходно ради заштите права и угледа других, чувања ауторитета и непристрасности суда и заштите јавног здравља, морала демократског друштва и националне безбедности Републике Србије (став 2).

Одредбом члана 200. став 1. Закона о облигационим односима, прописано је да за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица, као и за страх, суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете, као и у њеном одсуству.

Из изложеног следи да Устав јемчи да због упућивања притужбе на рад државних органа и за ставове изнете у њој, нико не може трпети штетне последице, осим ако је ставовима изнетим у притужби учињено кривично дело. Осим тога, ставови

изнети у притужби морају се сматрати и саставним делом слободе мисли и изражавања, која се може ограничити законом ако је то неопходно ради заштите права и угледа других, чувања ауторитета и непристрасности суда и заштите јавног здравља, морала демократског друштва и националне безбедности Републике Србије.

У конкретном случају, постоји колизија два Уставом загарантована права - права на притужбу, заједно са правом на слободу изражавања, и права на приватност, односно част и углед. Због тога је суд дужан да у сваком поступку, у којем се појави супротстављеност ових права, врши одмеравање ради утврђења којем од тих права би, у датом случају, требало пружити заштиту.

У овом случају, супротно наводима ревизије, правилно је оцењено право тужене као грађанина на подношење притужбе државном органу и легитимно право да путем представке указује на рад и поступке државних органа, а да при томе није занемарена оцена постојања повреде права тужиље на достојанство личности и част. У погледу садржаја, притужба је увек легитимна када се у њој изражава сумња или неповерење у објективно и законито вршење јавне функције, независно од субјективне оцене носиоца функције против кога је притужба усмерена. То значи да и оне изјаве садржане у притужби које су објективно штетне по појединца не могу бити основ за успостављање правне одговорности, јер су границе прихватљиве критике увек шире када се критика односи на рад или понашање носиоца јавне функције, односно државног службеника. Ставови изнети у притужби могу се сматрати увредљивим и клеветничким само ако из садржаја притужбе и њеног општег тона може јасно установити да је њен једини или главни циљ изношење клеветничких тврдњи, а да је тражење заштите својих права од споредног или никаквог значаја за подносиоца притужбе. У конкретном случају, нема места признавању новчане накнаде нематеријалне штете тужиљи због повреде угледа и части, имајући у виду да је тужена своје тврдње о раду судова и тужилаштва, па и о тужиљи као носиоцу јавне функције који поступа у предмету у којем је тужена учесник као оштећена и заинтересовано лице, изнела у притужбама и представкама које су упућене судским инстанцама и тужиљи као вршиоцу судијске функције. Изношење вредносног суда о раду судова, тужилаштва и тужиље као судије која поступа у конкретном предмету, представља пре свега критику рада правосуђа због сумње у његову непристрасност, а не омаловажавање тужиље. Изражена сумња у начин обављања судијске функције не представља указивање на негативан аспект личности, нити се ради о чињеници, већ о вредносном суду тужене о раду судова и тужилаштва у конкретним предметима и по њеном мишљењу недовољној стручности и непристрасности вршилаца јавних функција, па и тужиље као судије Вишег суда у Новом Саду. То је пре свега критика упућена судовима, изношењем вредносних судова који нису доказиви, а при томе је другостепени суд правилно узео у обзир и чињеницу да је тужила носилац јавне функције и да зато мора имати већи степен толеранције према критици, ако је иста у вези са вршењем послова који су јој поверени.

Циљ притужбе је био да се обавесте надлежни државни органи о уоченим неправилностима (по мишљењу тужене), а не да се омаловажи тужила коју тужена лично и не познаје.

На основу изнетог применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, одлучено је као у ставу првом изреке.

Туженој не припадају трошкови одговора на ревизију и таксе на одговор, јер исти у смислу члана 154. ЗПП, нису били нужни, због чега је на основу члана 165. став 1. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке

**Председник већа-судија
Јасминка Станојевић,с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**